
JARDINS D'UN PASSAT RECENT: EL JARDÍ DE LA FUNDACIÓ JULIO MUÑOZ RAMONET

Montse Rivero-Matas

Grup Jardins i Jardineros: Art, Ciència i Ofici als Països Catalans

REBUT: 16 de juny de 2015 - ACCEPTAT: 18 de juny de 2015

RESUM

La ciutat de Barcelona disposa d'un nou jardí històric: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet, situat al carrer de Muntaner. Aquest jardí s'ha incorporat al patrimoni cultural de Barcelona, com a part d'un llegat de l'empresari Julio Muñoz Ramonet a la ciutat, amb la condició que fos gestionat per una fundació que portés el seu nom. Després d'anys de litigi amb la família, el llegat va passar a ser patrimoni definitiu de la ciutat el juliol del 2014.

Els mitjans de comunicació es van fer ressò de la notícia, i en van atribuir el disseny original a l'arquitecte de jardins Nicolau Maria Rubió i Tudurí. Aquest text revela que el jardí va ser obra, en primera instància, de Jean Claude Nicolas Forestier i, posteriorment, va ser remodelat per Joan Mirambell.

PARAULES CLAU: Jean Claude Nicolas Forestier, Joan Mirambell, jardins històrics, Barcelona.

JARDINES DE UN PASADO RECIENTE: EL JARDÍN DE LA FUNDACIÓN JULIO MUÑOZ RAMONET

RESUMEN

La ciudad de Barcelona cuenta con un nuevo jardín histórico: el jardín de la Fundación Julio Muñoz Ramonet, situado en la calle Muntaner. Este jardín ha sido incorporado al patrimonio cultural de Barcelona como parte de un

Correspondència: Montse Rivero-Matas. A/e: montserivero@hotmail.com.

legado que el empresario Julio Muñoz Ramonet hizo a la ciudad, con la condición de que fuera gestionado por una fundación que llevara su nombre. Tras años de litigio con la familia, el legado pasó a ser patrimonio definitivo de la ciudad en julio de 2014.

Los medios de comunicación difundieron la noticia atribuyendo el diseño original del jardín al arquitecto de jardines Nicolau Maria Rubió i Tudurí. Este texto revela que el jardín fue obra, en primera instancia, de Jean Claude Nicolas Forestier y, posteriormente, fue remodelado por Joan Mirambell.

PALABRAS CLAVE: Jean Claude Nicolas Forestier, Joan Mirambell, jardines históricos, Barcelona.

GARDENS FROM A RECENT PAST: THE GARDEN OF THE JULIO MUÑOZ RAMONET FOUNDATION

ABSTRACT

The garden of the Julio Muñoz Ramonet Foundation is a new historical garden in Barcelona, located at Muntaner Street. This garden has been added to the city's cultural heritage as part of a legacy to Barcelona from the businessman Julio Muñoz Ramonet, who stipulated that it should be managed by a foundation bearing his name. After years of litigation with the family, the legacy was finally declared to be a heritage of the city in July 2014.

The media spread the news attributing the original design of the garden to the landscape architect Nicolau Maria Rubió i Tudurí. This paper, however, establishes that the garden was, in the first instance, the work of Jean Claude Nicolas Forestier and was later remodeled by Joan Mirambell.

KEYWORDS: Jean Claude Nicolas Forestier, Joan Mirambell, historical gardens, Barcelona.

1. INTRODUCCIÓ

El jardí de la finca Muñoz Ramonet de Barcelona significa una important incorporació al patrimoni de jardins històrics de la ciutat de Barcelona, ja que es tracta d'un exemple molt ben conservat dels jardins de la burgesia barcelonina del segle xx, que va ser creat i remodelat per dos dissenyadors de jardins de prestigi: Jean Claude Nicolas Forestier, autor del jardí original,¹

1. El meu agraïment a Jordi Cartañá per haver-me posat sobre la pista del projecte de Forestier.

Jardins d'un passat recent: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet

i Joan Mirambell, responsable de la remodelació posterior, ja en temps de Julio Muñoz Ramonet.

Julio Muñoz Ramonet (Barcelona, 1912-1991) va ser una de les primeres fortunes de l'Espanya de la postguerra gràcies al seu talent per als negocis i a la protecció dels governants del nou règim. Propietari dels magatzems El Siglo i El Águila, de la Compañía Internacional de Seguros i de l'Hotel Ritz, en morir va llegar a l'Ajuntament de Barcelona la seva col·lecció d'art i la seva propietat del carrer de Muntaner, amb la condició que es constituís una fundació amb el seu nom.

La fundació Julio Muñoz Ramonet va ser creada l'any 1994 i té com a objecte la promoció de la cultura i de l'art per mitjà de la difusió del patrimoni artístic de Julio Muñoz Ramonet. L'entitat s'ocupa de la conservació de la casa i de la torre Muñoz Ramonet, amb tot el seu contingut, així com dels jardins de la finca.²

Julio Muñoz Ramonet va comprar el 1945 la propietat del carrer de Muntaner, 282-290, a les nétes del segon marquès d'Alella. La finca constava d'un edifici principal dissenyat per Enric Sagnier el 1912-1913 i d'un segon edifici, amb accés des del carrer de l'Avenir, també dissenyat per Enric Sagnier en el mateix període. El *Catàleg del Patrimoni Arquitectònic de Barcelona* inclou les dues torres vinculades a aquesta finca.

2. LA HISTÒRIA DEL JARDÍ

Ferran Fabra i Puig (Barcelona, 1866-1944), segon marquès d'Alella, va encarregar el disseny del jardí per a la seva propietat del carrer de Muntaner, 282-290, a Jean Claude Nicolas Forestier (Aix les Bains, 1861-1930),³ conservador dels passeigs i parcs de París. Probablement Ferran Fabra va entrar en contacte amb Forestier gràcies al pintor Josep Maria Sert, aleshores establert en aquella ciutat. Sert havia pintat el conjunt pictòric *La danza del amor* per a la casa de Ferran Fabra a la Rambla de Canaletes (Barjau Rico, 2014), que posteriorment va ser traslladat al palau del carrer de Muntaner. Sert va ser també qui va suggerir a Francesc Cambó que contractés Forestier per dur a terme el projecte d'enjardinament de la muntanya de Montjuïc, per a l'Exposició Internacional de 1929.

El jardí del palau del marquès d'Alella va ser projectat l'any 1916 per Forestier segons consta en la caràtula del projecte publicat a *Jardins, carnet de plans et de dessin*, amb el títol de: «Jardins pour l'Hotel particulier de Mr le Marquis d'Alella à Barcelone», signat per Forestier i datat el desembre del

2. Del fullet *Finca J. Muñoz Ramonet*, editat amb motiu de les portes obertes als jardins de la finca del desembre del 2014.

3. Vegeu al final d'aquest article la biografia de Forestier, en l'apartat 8.1.

1916. El projecte publicat consta d'una planta general amb el carrer de Muntaner com a referència i diversos alçats, seccions i detalls del jardí (figures 1 i 2).

3. L' EXECUCIÓ DEL JARDÍ DE FORESTIER

El jardí actual de la finca Muñoz Ramonet és molt diferent del que mostra el projecte publicat. El fet que la construcció dels jardins no requereixi llicència d'obres fa difícil buscar-ne informació, així com poder constatar fins a quin punt el projecte es va executar literalment.

Aquest no és el cas del jardí que ens ocupa, ja que hi ha constància gràfica i escrita que el jardí es va executar d'acord amb el projecte de Forestier. En fa referència Nicolau Maria Rubió i Tudurí —a qui s'ha atribuït erròniament l'autoria del jardí— en un article escrit per a la revista *Parques y Jardines*, que no es va arribar a publicar (Rubió i Tudurí, 1982), i també Antonio Peñafiel a la revista *Mediterráneo* de 1927.⁴

Cristina Domínguez, autora de la tesi *Los jardines de J. C. N. Forestier en España*, els esmenta com a jardins realitzats l'any 1917 en el llibre que l'Ajuntament de Barcelona va editar sobre la figura de Nicolau Maria Rubió i Tudurí (Ajuntament de Barcelona, 1989). L'autora fa una descripció del jardí que es correspon amb la planta general del projecte publicat.

Atesos els expedients i les llicències d'obres de la propietat, es pot afirmar que els jardins no es van executar abans de 1918, sinó en anys posteriors i que l'obra que finalment es va dur a terme no es correspon amb la planta general del projecte publicat. Segons Cristina Domínguez, era habitual en Forestier presentar més d'una alternativa al propietari a l'hora de projectar un jardí i, en el cas de la finca del marquès d'Alella, la solució adoptada finalment va ser l'alternativa. També per als accessos generals a la finca, es va adoptar una solució diferent de la plantejada en el projecte.

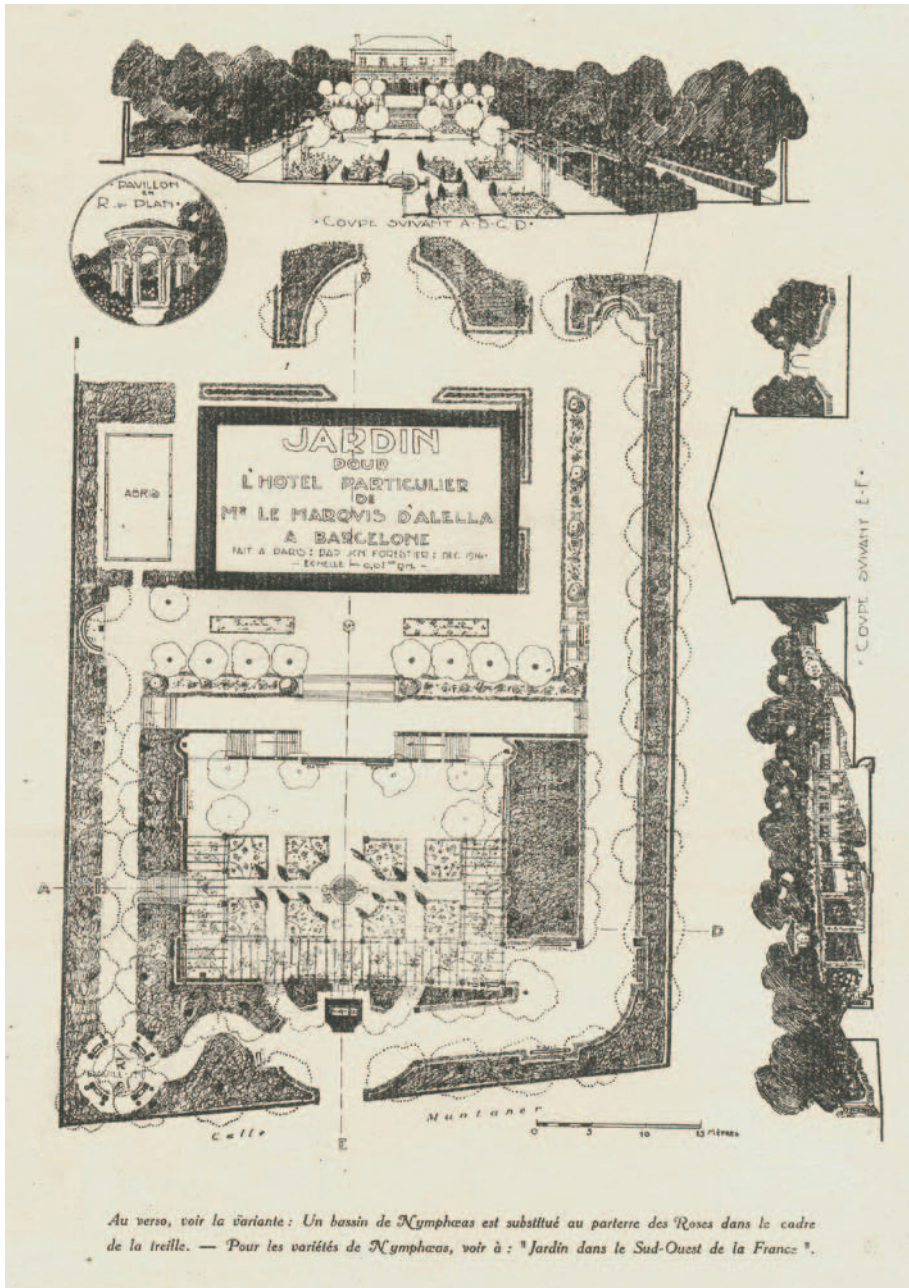
A la planta general projectada per Forestier (figura 1), s'observa un eix de perspectiva del jardí central que alinea l'entrada principal de la propietat amb la del palau, i una estructura de terrasses connectades per escales per a salvar el desnivell.

El projecte preveia, en el cos principal del jardí, una peça rectangular amb vuit parterres geomètrics i un espai circular central ocupat per un petit estany amb brollador. L'accés a la propietat es dividia, ja a l'inici, en dos camins paral·lels als carrers de Maria Cubí i de l'Avenir, que permetien l'accés dels vehicles al palau principal (a l'esquerra del plànol) i l'accés als jardins

4. «Y el hasta hace poco conservador del Bosque de Bolonia, el jardinero por antonomasia, el jardinero-cumbre, Mr. Forestier, ha dirigido acertadamente los parterres, las fuentes y los estanques deliciosos...» (Peñafiel, 1927).

Jardins d'un passat recent: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet

FIGURA 1. *Planta general del projecte de desembre del 1916 de Forestier*

FONT: École Nationale Supérieure de Paysage - Versailles.

posteriors. En el moment de fer el projecte, la propietat no incloïa la torre amb accés des del carrer de l'Avenir. El projecte preveia un *arriate*⁵ plantat tot al llarg de la façana lateral del palau.

La proposta de jardí contenia unes plantacions perimetrals amb vegetació d'alçada (arbrat) a tocar de la tanca del jardí i unes plantacions arbustives entre els camins principals i les pèrgoles. A més, el projecte definia per a la part posterior del palau un tancament en semicercle.

Sembla que la solució que es va executar va ser la proposta presentada com a alternativa per Forestier: un estany rectangular emmarcat per les mateixes pèrgoles (figura 2). El projecte publicat presenta perspectives, seccions i detalls de construcció de l'estany, el qual contenia en el centre un brollador i una decoració de testos de terracota que marquen el perímetre de l'estany.

Imatges del jardí datades durant els anys que Ferran Fabra i Puig va ser alcalde de Barcelona i dipositades a l'Arxiu Nacional de Catalunya en el fons del fotògraf Brangulí (figura 3) evidencien que el projecte va ser portat a terme de manera molt similar a com l'havia plantejat Forestier.

De l'anàlisi de les imatges es desprèn que el jardí es desenvolupava en una cota molt inferior a la del palau principal. Des del peu de palau, el jardí estava estructurat en una primera terrassa, a partir de la qual un tram d'escalles centrals i uns talussos laterals plantats amb entapissants i arbustos retallats en topiària portava al segon nivell, un passadís amb escales laterals que accedien a la tercera i darrera terrassa, on es trobava el jardí principal. Aquest estava format per un estany central, amb un brollador de certa alçada, i uns parterres amb rosers perimetrals. El conjunt es tancava amb tres pèrgoles en forma d'U. Paral·lel al carrer de Marià Cubí, el camí principal menava fins a la porta principal de la casa, salvava el desnivell i deixava a la dreta el jardí deprimint respecte al conjunt.

Una fotografia aèria datada de l'any 1927 (figura 4) mostra la planta del jardí, en la qual es distingeix clarament l'estany que ocupa una posició central, amb el costat més llarg paral·lel al carrer de Muntaner, situació que també recull el plànol aixecat pel Servei Topogràfic de l'Ajuntament, el 1933 (figura 5).

4. EL JARDÍ ENTRE ELS ANYS 1930 I 1950

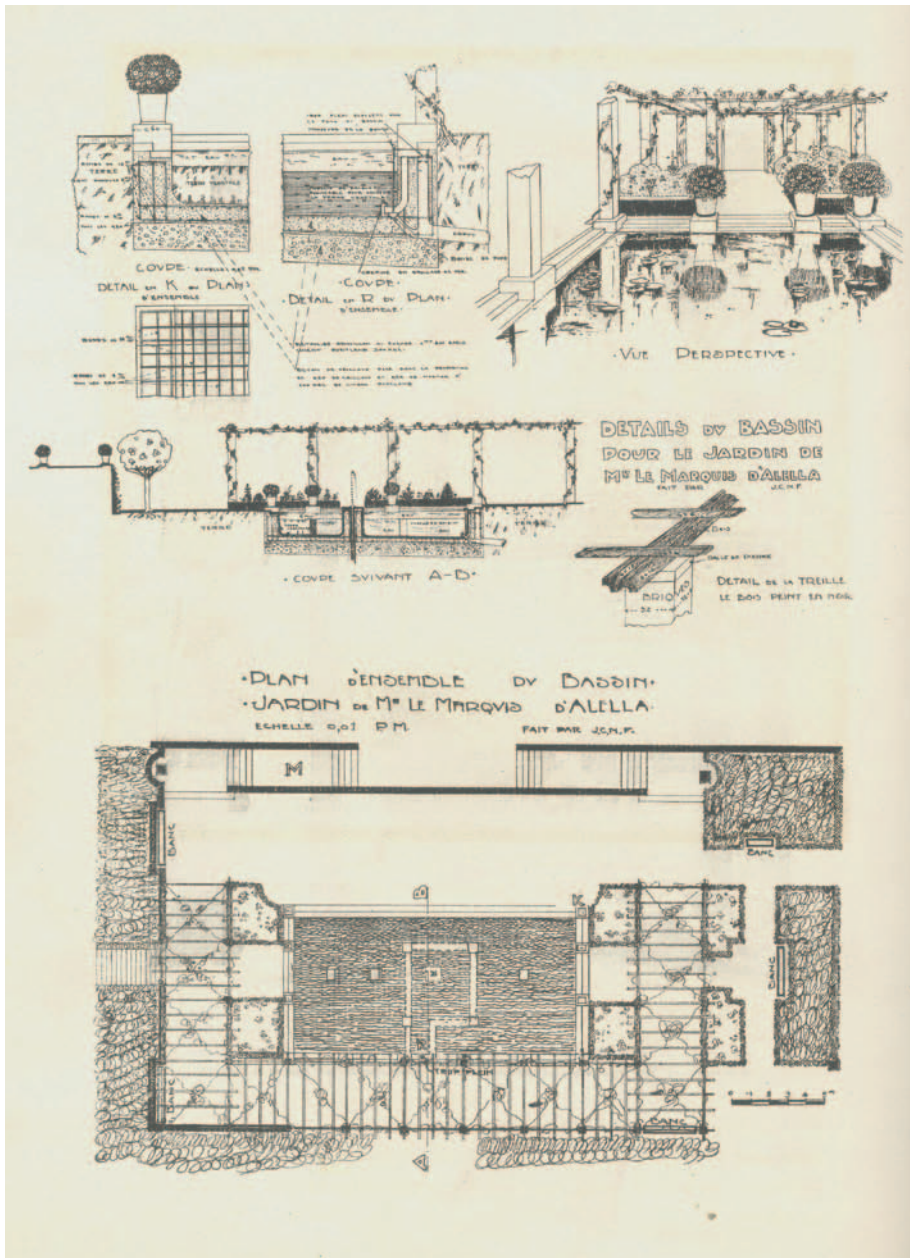
El febrer del 1933, Ferran Fabra i Puig va sol·licitar una llicència d'obres per construir uns habitatges de lloguer a la cantonada dels carrers de Muntaner amb l'Avenir, la qual cosa va suposar perdre una part important (529 m²)

5. Expressió francesa per a indicar una franja estreta amb plantacions generalment de flors que es recolza en una paret o a la part exterior d'un parterre.

Jardins d'un passat recent: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet

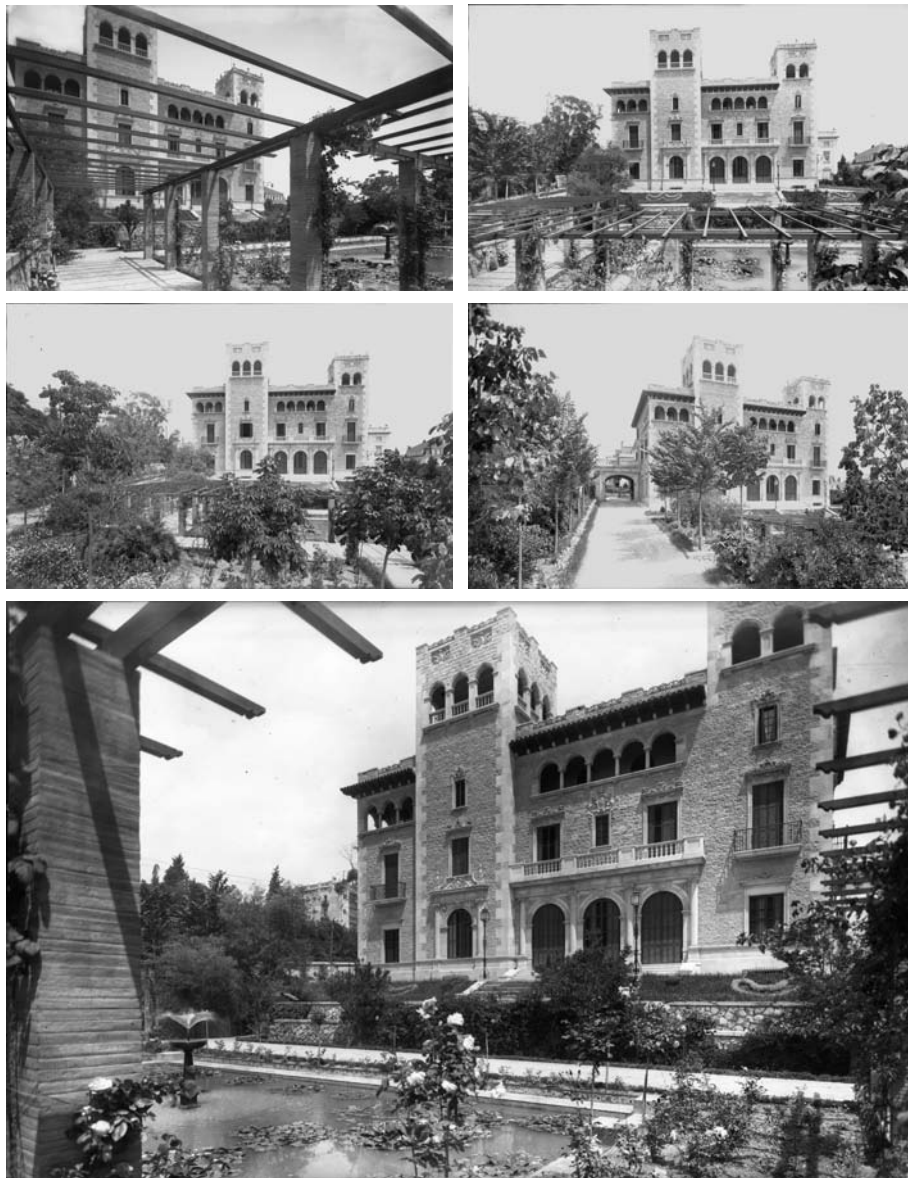
FIGURA 2. Plànol de conjunt de l'estany. Jardí del marquès d'Alella. Proposta alternativa al projecte presentat el desembre del 1916

Font: Forestier (1985).

M. Rivero-Matas

FIGURA 3. *Palau del marquès d'Alella*

FONT: Arxiu Nacional de Catalunya, Fons Brangulí, 1922-1923.

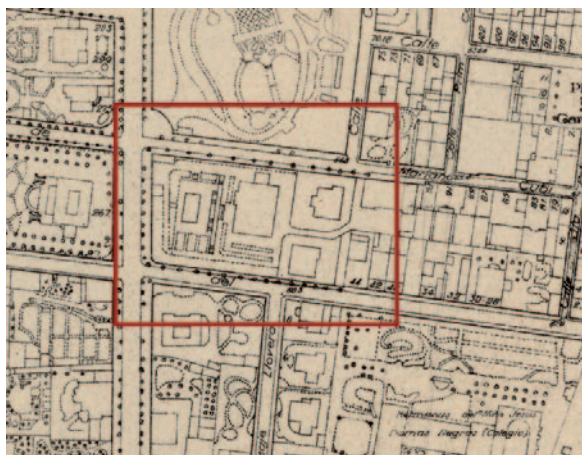
Jardins d'un passat recent: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet

FIGURA 4. Fotografia aèria de 1927

Font: Arxiu Fotogràfic de Barcelona.

FIGURA 5. Plànol del Servei Topogràfic de l'Ajuntament de Barcelona de 1933

Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

del jardí original. L'autor del projecte va ser Carlos Cardenal Pujals, que va morir l'any 1935.

Fins al moment no ha estat possible documentar l'autor ni les empreses que van treballar en aquesta afectació del jardí, si bé la hipòtesi més plausible és que fos el mateix Cardenal Pujals qui s'encarregués de la reforma, al mateix temps que es construïen els habitatges de lloguer.

5. EL JARDÍ EN L'ÈPOCA DE MUÑOZ RAMONET

Ferran Fabra i Puig va morir el 1944 i, poc després, les seves nétes van vendre la finca del carrer de Muntaner a Julio Muñoz Ramonet, el qual era també propietari del Palau Robert del passeig de Gràcia. Sembla que en un primer moment Muñoz Ramonet va mantenir els jardins de totes dues propietats tal com estaven.⁶

Tanmateix, en un moment dels anys cinquanta —probablement entre 1956 i 1957—, Julio Muñoz Ramonet va encarregar la remodelació simultània de les dues propietats a Joan Mirambell,⁷ el qual va dissenyar el jardí que ha arribat fins a l'actualitat. Si bé l'escassa bibliografia sobre l'obra de Mirambell recull la remodelació que va fer per al Palau Robert,⁸ no hi consta la intervenció al carrer de Muntaner. Això no obstant, l'estètica general del jardí frontal destil·la la particular manera de treballar de Joan Mirambell.

L'existència d'un testimoni oral, el jardiner Manel Pradell,⁹ ha permès confirmar aquesta hipòtesi i aclarir que la remodelació dels dos jardins propietat de Muñoz Ramonet es va fer al mateix temps i que les obres les va executar l'empresa La Hortícola Barcelonesa.¹⁰ Manel Pradell explica que quan van entrar a treballar al jardí del Palau Robert hi havia un excés de vegetació, de manera que algunes de les palmeres van ser trasplantades als jardins del carrer de Muntaner, directament des del passeig de Gràcia, «en dos carros tirats per 6 o 8 cavalls percherons i al davant, un ruc» [*sic*]. Algu-

6. «Muñoz Ramonet va conservar el bonic jardí del palau Robert, com també va fer en una altra finca que va comprar, la del marquès d'Alella, al carrer de Muntaner» (Huertas, 1999).

7. Vegeu al final d'aquest article la biografia de Joan Mirambell.

8. El primer jardí del Palau Robert va ser dissenyat per Ramon Oliva, jardiner de la Ciutadella, i sembla que va acollir palmeres procedents de l'Exposició Universal de 1888 que va tenir lloc en aquest parc.

9. Tertúlia amb Manel Pradell (inèdita) duta a terme el 26 de novembre de 2013 al Mercat de la Flor de Vilassar, organitzada pel grup Jardins i Jardiniers: Art, Ciència i Ofici als Països Catalans, vinculat a la Institució Catalana d'Estudis Agraris (ICEA), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

10. La Hortícola Barcelonesa va ser una empresa de jardineria molt activa a Barcelona durant els anys cinquanta i seixanta, propietat de Magriñà i Subirana; posteriorment hi va entrar un soci nou, Josep Font, que va obrir delegació a Menorca l'any 1967. L'any 1969 es va transformar en La Hortícola Balear, empresa establerta al carrer de Hannover de Maó i regentada pel seu fill.

Jardins d'un passat recent: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet

nes d'aquestes palmeres han estat eliminades recentment, a causa de l'atac del morrut de les palmeres.

La remodelació del jardí que va projectar Joan Mirambell va implicar un canvi important en l'estructura del jardí frontal, ja que va crear un joc de desnivells per acostar el jardí topogràficament al palau. Els laterals del jardí principal es van elevar alguns metres, des de l'entrada del jardí pel carrer de Muntaner, i probablement, només va mantenir en el seu nivell original una part de l'estany, que va canviar d'orientació (figura 6). És probable que Mirambell plantegés aquests canvis per tal de corregir la asimetria que es va produir en escapar el jardí a la cantonada del carrer de l'Avenir. La pèrgola existent, tal vegada inspirada en la de Forestier, es troba desplaçada uns quants metres sobre un dels trams del projecte original.

La remodelació de Joan Mirambell va incorporar també un canvi important en la tipologia de vegetació, la introducció de gespa en la superfície plana guanyada, així com de magnòlies, ciques i palmeres datileres, espècies que estaven de moda en aquell temps i que són una constant en l'obra de Mirambell. Els materials (principalment pedra sorrenca rogenca de Martorell) i la tècnica de construcció dels murs i les escales són també molt característics del període (figura 7).

FIGURA 6. Part central del jardí del palau del marquès d'Alella actualment

FONT: Fotografies de l'autora.

FIGURA 7. *Materials emprats en la remodelació de Mirambell*

Font: Fotografies de l'autora.

6. EL JARDÍ FRONTAL DE LA TORRE DEL CARRER DE L'AVENIR

La zona del jardí que es troba davant de la torre del carrer de l'Avenir és, tal vegada, també obra de Mirambell i substitueix l'*arriate* que va projectar Forestier i que queda recollit en els plànols topogràfics esmentats. Novament, les plantacions, la disposició de l'espai i les pèrgoles paral·leles que acompanyen la piscina existent són elements habituals en l'obra de Mirambell (figura 8). Malauradament, no es disposa, per ara, de documentació que ajudi a datar la creació d'aquest conjunt. La torre del carrer de l'Avenir va començar a construir-se un temps abans que el palau principal (Barjau Rico, 2014) i, tot i que la façana principal disposa d'una àmplia terrassa amb escales d'accés a un jardí, aquest és inexistent en la documentació gràfica abans mostrada. La traça d'una antiga vorada vegetal, de la qual avui només resten uns grans xiprers aïllats, indica l'existència d'un fons vegetal sobre el qual Mirambell va basar la composició d'aquest espai, d'esquena a la torre. El conjunt és presidit per una escultura de Josep Dunyach (figura 9) i completat amb uns pedestals amb escultures de bronze també de Josep Dunyach i de Vicent Navarro ubicades entre les columnes de les pèrgoles (figura 10).

Jardins d'un passat recent: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet

FIGURA 8. *Pèrgoles de la piscina del jardí de la torre del carrer de l'Avenir*

Font: Fotografia de l'autora.

FIGURA 9. *Escultura de Josep Dunyach del jardí de la torre del carrer de l'Avenir*

FONT: Fotografia de l'autora.

FIGURA 10. *Escultures de Dunyach i de Navarro del jardí de la torre del carrer de l'Avenir*

FONT: Fotografia de l'autora.

7. ELS ESPAIS POSTERIORS

El projecte original de Forestier preveia per a la part posterior una àrea àmplia acabada en una exedra limitada per uns parterres semicirculars. És molt probable que aquesta part posterior no arribés a executar-se mai, atès que quan Ferran Fabra i Puig va sol·licitar el 1917 el permís per construir la torre del carrer de l'Avenir i el palau encara estava en projecte, en aquest indret s'estava construint una torre, avui desapareguda, que ocuparia l'espai destinat a l'exedra del projecte de Forestier (Barjau Rico, 2014). Fins al moment, no s'ha localitzat cap documentació que pugui informar de l'època d'execució d'aquest recinte, si bé, novament, els materials i les plantes utilitzats fan pensar que corresponen a la remodelació global duta a terme per Joan Mirambell. Aquests espais exteriors són caminals que uneixen les dues torres i es troben plantats amb vegetació densa i d'ombra (figura 11). L'accés des del carrer de l'Avenir i el tancament del jardí amb la tanca perimetral en aquesta zona van ser objecte d'una remodelació posterior.

FIGURA 11. *Espais posteriors enjardinats*

FONT: Fotografies de l'autora.

8. BIOGRAFIES

8.1. Jean Claude Nicolas Forestier (Aix les Bains, 1861 - París, 1930)¹¹

Va estudiar a l'Escola Politècnica de París, a l'Escola Lliure de Ciències Polítiques i a l'Escola Forestal de Nancy. Funcionari de la ciutat de París de 1887 a 1927, en va ser el conservador dels passeigs i parcs (1887-1927), i creà el roserar del parc de la Bagatelle del Bois de Boulogne (1905). Va treballar també al Champ de Mars (1908), al parc de Sceaux (1924) i al casino de Deauville.

La seva activitat com a dissenyador de jardins es va estendre a altres països com Portugal (avinguda del Tajo a Lisboa) o el Marroc (jardí del Soldat a Casablanca). Va treballar també a Amèrica, on va desenvolupar principalment plans urbanístics —passeig de l'avinguda Costanera a Buenos Aires, a l'Argentina— i plans de sistemes verds, com el Pla Director de l'Havana.

11. Resum extret de l'article de Cristina Domínguez «J. C. N. Forestier, el mestre» (Ajuntament de Barcelona, 1989).

Jardins d'un passat recent: el jardí de la Fundació Julio Muñoz Ramonet

A Espanya va treballar intensament. Començant per Andalusia, el 1911 va dissenyar, a Sevilla, els jardins del Parque de María Luisa; a Ronda, el jardí de la Casa del Rey Moro, i a Hornachuelos (Còrdova), va dissenyar el jardí de Moratalla el 1916. A Madrid va remodelar una part dels jardins del Palacio de Liria del duc d'Alba, i hi va fer un parterre clàssic (1916), i a Santander va intervenir en la terrassa de les cavalleries del Palacio de La Magdalena el 1917.

La relació de Forestier amb Barcelona va iniciar-se el 1915, arran dels treballs d'urbanització de la muntanya de Montjuïc, amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona. Recomanat per Josep Maria Sert, va ser contractat per Francesc Cambó per a treballar a Montjuïc, on seria ajudat per un jove arquitecte, Nicolau Maria Rubió i Tudurí, el qual sempre el va reconèixer com el seu mestre. L'obra de Forestier a Barcelona va ser principalment obra pública, si bé també va fer diversos projectes per a la burgesia de la ciutat, com és el cas dels jardins del marquès d'Alella.

Projectes i obres de Forestier a Barcelona

— Parcs i jardins públics:

- 1916 Projecte per als Jardins de Laribal
Jardí de la plaça d'armes del Parc de la Ciutadella
- 1917 Jardí de la Font del Gat
- 1918 Parc del Guinardó
- 1918 Roserar de la Colla de l'Arròs a Montjuïc
- 1919 Plaça de la Mecànica de Montjuïc
- 1923 Projecte per a Miramar

— Jardins privats:

- 1916 Projecte de jardins per a la central tèrmica de Sant Adrià de Besòs
- 1916 Jardí per a la finca del marquès d'Alella
- 1919 Projecte de jardí per a Ferrer-Vidal Güell
Jardí de la Font del Lleó a Barcelona

8.2. Joan Mirambell i Ferran (Barcelona, 1892-1983)

Dissenyador de jardins i dibuixant, es va formar a l'Escola de Bells Oficis de la Mancomunitat de Catalunya dirigida per Alexandre Galí (1915-1924), on va obtenir el títol de director de jardins. Va ser deixeble de Rubió i Tudurí, de qui va ser company de caceres i col·laborador en alguns projectes.

Si bé va iniciar la seva activitat professional en la pintura, il·lustrant el 1916 el poema «El mal caçador» de Josep Maria de Sagarra, la seva obra principal se centra en l'art dels jardins, que va desenvolupar principalment a Catalunya, i molt específicament en jardineria privada.

M. Rivero-Matas

Tal vegada per a preservar la privacitat dels seus clients i per la seva discreció innata, Mirambell va ser poc amic de divulgar els seus treballs.¹² Això, i l'absència de plànols dels projectes, fa que la seva obra hagi estat fins avui força desconeguda. Actualment, s'està portant a terme un treball de recerca i una recopilació dels seus projectes amb l'ajuda de fonts escrites i d'arxius familiars.¹³

Obres més destacades de Joan Mirambell

1921-1923	Casa Guarro a Sarrià
1923	Terrat a la Casa Tecla Sala (Casal Sant Jordi / Conselleria de Justícia)
1934	Font de l'Oreneta a Viladrau
1949	Jardins de Pinya de Rosa a Blanes per a Fernando Rivière
1951	Jardí per a Amado Carreras a Blanes
	Jardí per a la família Rivière a Puigcerdà
1952	Remodelació de la terrassa Cambó a la Via Laietana de Barcelona
	Jardí a Torelló per a la família Espona
1953	Camí de ronda i urbanització a s'Agaró en col·laboració amb Rafael Masó
1953	Jardí a El Llorà per a Tecla Sala
1954	Jardí per al senyor García Nieto a Viladrau
1955	Jardí per al comte de Godó a Puigcerdà
	Jardí per a Delmiro de Caralt a Sant Bernat (Montseny)
1956-1957	Remodelació del jardí del Palau Robert per a Julio Muñoz Ramonet
	Remodelació del jardí de Julio Muñoz Ramonet al carrer de Muntaner
1957	Terrassa del senyor Espona a Barcelona

Obres sense datar

Jardins del Golf de Sant Cugat
Reial Club de Golf del Prat de Llobregat

12. «No he firmat mai cap dibuix, ni he permès que el meu nom surti en un text. [...] I quan ha sortit, m'ha sabut tan greu que he anat a protestar» (Aritzeta, 1984).

13. Aquesta recerca la duu a terme el Grup Jardins i Jardiniers: Art, Ciència i Ofici als Països Catalans, vinculat a la ICEA, filial de l'IEC.

BIBLIOGRAFIA

- AJUNTAMENT DE BARCELONA (1989). *Nicolau Maria Rubió i Tudurí (1891-1981)*. Coordinat per Josep Bosch. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, p. 54. (Gent de la Casa Gran; 4)
- (2015). *Finca J. Muñoz Ramonet*. Fullet divulgatiu.
- ARITZETA, M. (1984). «El jardiner Joan Mirambell». *Serra d'Or*, núm. 298-299, p. 31-35.
- BARJAU RICO, S. (2014). *Informe sobre el palau i la torre del marquès d'Alella (carrer Muntaner 282-290)*. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Document inèdit.
- DOMÍNGUEZ, C. (1985). *Los jardines de J. C. N. Forestier en España*. Tesi de llicenciatura en història de l'art. Universitat de Sevilla.
- FORESTIER, J. C. N. (1985). *Jardines: Cuaderno de dibujos y planos*. Barcelona: Stylos.
- HUERTAS, J. M. (1999). «L'herència de l'Indià». A: *La Pedrera: arquitectura i història*. Coordinat per Carles Flores. Barcelona: Fundació Caixa de Catalunya, p. 187-224.
- PEÑAFIEL, A. (1927). «La mansión señorial de los Marqueses de Alella». *Mediterráneo* (31 juliol), p. 43.
- RUBIÓ I TUDURÍ, N. M. (1982). «Forestier». *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme* [Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya], núm. 51, p. 18.